

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ E.**, bývajúcej v P., **2/ J.**, bývajúceho v P., **3/ M.**, bývajúceho v P., zastúpených v dovolacom konaní Advokátskou kanceláriou JUDr. M., s.r.o., P., proti odporcovi **S.**, so sídlom v B., **o 6 288,29 € (189 441 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9 C 154/2006, o dovolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. apríla 2008 sp. zn. 2 Co 18/07, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 23. apríla 2008 sp. zn. 2 Co 18/07 a rozsudok Okresného súdu Poprad z 23. novembra 2006 č.k. 9 C 154/2006-45 **z r u š u j e** a konanie **z a s t a v u j e**.

Po právoplatnosti uznesenia vec postupuje Sociálnej poisťovni, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 23. novembra 2006 č.k. 9 C 154/2006-45 zamietol návrh, ktorým sa navrhovatelia domáhali uloženia povinnosti odporcovi zaplatiť im 189 441 Sk. Navrhovatelia tvrdili, že odporca nesprávne vypočítal výšku vdovského dôchodku navrhovateľke 1/ ako aj výšku sirotských dôchodkov navrhovateľom 2/ a 3/ po nebohom manželovi navrhovateľky 1/ a otcovi navrhovateľov 2/ a 3/, ktorý zomrel na následky pracovného úrazu, keďže vychádzal z nesprávneho výpočtového základu; podľa ich názoru výška dôchodkov mala byť vypočítaná zo súčtu všetkých príjmov nebohého, t.j. nielen z invalidného dôchodku, ale aj z poberanej renty. Súd prvého stupňa v dôvodoch rozhodnutia uzavrel, že odporca postupoval v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. a na úkor

navrhovateľov nezískal bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 a nasl. Obč. zák. Účastníkom nepriznal náhradu trov konania s poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p., pretože navrhovatelia úspech vo veci nemali a odporca si trovy konania neuplatnil.

Krajský súd v Prešove na odvolanie navrhovateľov rozsudkom z 23. apríla 2008 sp. zn. 2 Co 18/07 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania. V dôvodoch rozhodnutia sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že na strane odporcu nedošlo k bezdôvodnému obohateniu, pretože ide o právny vzťah podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, na ktorý nie je možné aplikovať ustanovenie § 451 a nasl. Obč. zák. Výrok o trovách odvolacieho konania odôvodnil ust. § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie navrhovatelia a žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Namietali, že rozhodnutia o úprave vdovského dôchodku navrhovateľky 1/ a o úprave sirotských dôchodkov navrhovateľov 2/ a 3/ sú diskriminačné a podľa ich názoru výška uvedených dôchodkov nie je správna, nakoľko odporca opomenul skutočnosť, že manžel navrhovateľky 1/ v čase smrti mal okrem invalidného dôchodku nárok aj na stratu na zárobku – rentu, keď dôvodom jeho invalidity a príčinou smrti bol pracovný úraz. Výšku vdovského a sirotských dôchodkov mal preto odporca vypočítať zo súčtu príjmov manžela navrhovateľky 1/, nie vychádzať iba z výšky invalidného dôchodku. Tvrdili, že takýmto porušením práv navrhovateľov došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane odporcu a je možné aplikovať § 451 Obč. zák. v spojení s Ústavou Slovenskej republiky.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť. Uviedol, že Sociálna poisťovňa pri výpočte a prepočtoch sumy dôchodkových dávok pre navrhovateľov 1/ až 3/ konala v intenciách platnej právnej úpravy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p. V ustanovení § 237 O.s.p. sú stanovené podmienky prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho procesnú formu. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme rozsudku a v ustanovení § 239 O.s.p. sú uvedené dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme uznesenia.

V preskúmvanej veci navrhovatelia napadli dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Keďže rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci a nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože by išlo o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu (§ 238 ods. 2, 3 O.s.p.), neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2, 3 O.s.p. Dovolateľmi vytýkané nesprávne právne posúdenie veci ako dovolací dôvod sám osebe prípustnosť dovolania nezakladá.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale komplexne sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (ide o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, o prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

V rámci tohto prieskumu dovolací súd ustálil, že rozhodnutiami nižších súdov došlo k vade zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p., t.j. že oba nižšie súdy rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie.

Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. do právomoci súdov v občianskom súdnom konaní patrí prejednávanie a rozhodovanie sporov a iných právnych vecí, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Iné veci prejednané a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

V tejto veci oba nižšie súdy nevyriešili otázku danosti právomoci súdu na jej prejednanie a rozhodnutie správne. Za podstatnú (určujúcu) skutočnosť, z ktorej vyvodili právomoc súdu, totiž vzali právnu kvalifikáciu veci navrhovateľmi v ich návrhu (že tu ide o občianskoprávny vzťah: posúdenie splnenia podmienok pre vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Obč. zák.) miesto toho, aby vychádzali z vlastného posúdenia sporného právneho vzťahu podľa obsahu návrhu. Zjavne opomenuli, že súd právnym posúdením veci navrhovateľmi, resp. účastníkmi viazaný nie je. To znamená, že aj keď navrhovatelia, prípadne i spolu s odporcom tvrdia, že v ich právnej veci ide o riešenie občianskoprávneho vzťahu, z obsahu návrhu (údajov o rozhodujúcich skutočnostiach) ale vyplýva, že tomu tak nie je a vec preto do právomoci súdov nepatrí, súd z úradnej povinnosti (ex offa) musí k tomuto neodstrániteľnému nedostatku podmienky konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.) prihliadnuť, a to kedykoľvek za konania (§ 103 O.s.p.).

Z obsahu návrhu na začatie konania, ktorý navrhovatelia podali na súd prvého stupňa 23. júna 2006 vyplýva, že navrhovatelia nepovažujú za správne rozhodnutia odporcu, ktorými bol navrhovateľke 1/ priznaný vdovský dôchodok, resp. upravený vdovský dôchodok a rozhodnutia, ktorými bol navrhovateľom 2/ a 3/ priznaný sirotsky dôchodok, resp. upravený sirotsky dôchodok, majú za to, že odporca nesprávne (na úkor navrhovateľov) vypočítal vdovský a sirotsky dôchodky. Podľa ich názoru pri správnom vypočítaní vdovského a sirotských dôchodkov mal poukazovať od 25.7.2004 mesačne navrhovateľke 1/ vdovský dôchodok 9 226 Sk a pre každého z navrhovateľov 2/ a 3/ sirotsky dôchodok po 4 613 Sk.

Aj keď navrhovatelia v tejto veci za predmet konania označujú vydanie bezdôvodného obohatenia, zo skutočností nimi uvedených je jasné, že predmet konania netvorí právny vzťah z bezdôvodného obohatenia, ktorý je osobitným druhom občianskoprávneho záväzkového vzťahu. Navrhovatelia nesúhlasia so spôsobom výpočtu uvedených dôchodkových dávok odporcom ako príslušným orgánom, do ktorého kompetencie je zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení zverená takéto rozhodovanie, sledujú dosiahnuť zmenu výpočtu týchto dávok podľa ich návrhu (zvrátenie príslušných rozhodnutí odporcu), t.j. uplatňujú si nároky na dôchodkové dávky, čo nemôže tvoriť predmet občianskoprávneho konania.

Podľa § 112 ods. 1 písm. a/ zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznala alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku na dávku alebo nároku na jej zvýšenie, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala v nižšej sume, ako patrí.

Uvedené posúdenie, či navrhovateľom patria alebo nepatria nimi tvrdené dávky vo vyššej sume, než ako o nich odporca rozhodol v doterajších svojich rozhodnutiach, nepatrí do posúdenia súdu v občianskoprávnom konaní, ale Sociálnej poisťovni, ktorá o týchto dávkach rozhoduje podľa zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Keďže na rozhodovanie o nárokoch na dôchodkové dávky nie je daná právomoc súdu v zmysle ustanovenia § 7 ods. 1 O.s.p. a ani podľa § 7 ods. 3 O.s.p., konanie pred okresným i krajským súdom v predmetnej veci bolo postihnuté vadou zakladajúcou nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť dovolania, pre ktorú vadu bolo potrebné oba rozsudky nižších súdov zrušiť, zastaviť súdne konanie o postúpiť vec Sociálnej poisťovni ako orgánu, do právomoci ktorého vec patrí (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

Dovolací súd o trovách konania rozhodol podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2009

**JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková